

LBRIS

We know
books

REVISTA ROMÂNĂ DE DREPT AL AFACERILOR

ROMANIAN BUSINESS LAW REVIEW

2/2021

Wolters Kluwer
Romania

9 Selecție de noutăți legislative din perioada 1.04.2021-31.05.2021

DREPT TRANSNAȚIONAL

17 Radu Bogdan BOBEI

Destinul transnațional al unei doctrine: *forum non conveniens*

CONTRACTE SPECIALE

47 Mihaela MOCANU

Protecția datelor cu caracter personal în cadrul rețelei de franciză. Natura raporturilor dintre francizor și francizați: operatori asociați

DREPTUL NOILOR TEHNOLOGII

65 Silviu-Dorin ȘCHIOPU

Registrul de evidență a rezervărilor clienților. Restrângerea dreptului la protecția datelor cu caracter personal. Act administrativ cu caracter normativ. Anulare

CENTRUL PENTRU DREPTUL AFACERILOR TIMIȘOARA

75 Maximilian-Andrei DRUȚĂ

Relevanța elementului subiectiv în ipoteza abuzului de drept

CENTRUL PENTRU DREPTUL AFACERILOR & TEHNOLOGIEI INFORMAȚIILOR CLUJ-NAPOCA

103 Mihai CĂRĂBAȘ

Finanțarea participativă, multifinanțarea sau *crowdfunding*. Arhitectura juridică

ORATORIE JUDICIARĂ

129 Mihail DINU

Noțiuni introductive de oratorie judiciară - „Stand up, speak up and shut up”

JURISPRUDENȚĂ COMENTATĂ

135 Vasile LUHA

Încercare de justificare teoretică a prejudiciului prin ricoșeu într-o relaționare obligațională contractuală

SINTEZE DE JURISPRUDENȚĂ

159 Selecție de jurisprudență relevantă a Înaltei Curți de Casație și Justiție din anul 2020

9 Selection of Legislative News from April - May 2021

TRANSNATIONAL LAW

17 Radu Bogdan BOBEI

A Doctrine's Transnational Fate: *Forum non Conveniens*

SPECIAL CONTRACTS

47 Mihaela MOCANU

Protection of Personal Data within the Franchise Network.

The Nature of the Relationship between the Franchisor and the Franchisees: Associated Operators

NEW TECHNOLOGIES LAW

65 Silviu-Dorin ȘCHIOPU

Record of Customer Reservations. Restriction on the Right to the Protection of Personal Data. Normative Administrative Act. Annulment

TIMIȘOARA BUSINESS LAW CENTER

75 Maximilian-Andrei DRUȚĂ

The Relevance of the Subjective Element in Case of Abuse of Rights

CLUJ-NAPOCA BUSINESS LAW & INFORMATION TECHNOLOGY CENTER

103 Mihai CĂRĂBAȘ

Participatory Financing, Multi-financing or *Crowdfunding*. Legal Architecture

JUDICIAL ORATORY

129 Mihail DINU

Introductory Notions of Judicial Oratory – „Stand Up, Speak Up and Shut Up”

COMMENTED CASE LAW

135 Vasile LUHA

Attempt to Theoretically Justify Injury by Ricochet in a Contractual Relationship

CASE LAW SYNTHESIS

159 Selection of Relevant Case Law of the High Court of Cassation and Justice from 2020

Aprilie 2021

Legislație națională

Guvernul

- Hotărârea nr. 393/2021** privind declanșarea procedurilor de expropriere a tuturor imobilelor proprietate privată situate pe amplasamentul suplimentar, care fac parte din coridorul de expropriere al lucrării de utilitate publică de interes național „Drum de legătură DN 5-Șoseaua de Centură - Pod Prieteniei km 61 + 400”
- Ordonanța de urgență nr. 23/2021** privind măsurile de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2019/1.150 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 iunie 2019 privind promovarea echității și a transparenței pentru întreprinderile utilizatoare de servicii de intermediere online, precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996
- Ordonanța de urgență nr. 24/2021** pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 155/2020 privind unele măsuri pentru elaborarea Planului național de relansare și reziliență necesar României pentru accesarea de fonduri externe rambursabile și nerambursabile în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență
- Ordonanța de urgență nr. 25/2020** privind modificarea și completarea unor acte normative în domeniul achizițiilor publice

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale

- Ordinul nr. 73/2021** privind modificarea anexei nr. 3 la Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 188/2017 pentru aprobarea Ghidurilor solicitantului aferente măsurilor I.6, I.23, II.2, IV.4 din Programul operațional pentru pescuit și afaceri maritime 2014-2020
- Ordinul nr. 76/2021** privind modificarea și completarea anexei la Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 364/2016 pentru aprobarea Normelor privind gestionarea sistemului autorizațiilor de plantare a viței-de-vie pentru struguri de vin
- Ordinul nr. 81/2021** privind modificarea și completarea anexelor nr. 1 și 2 la Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 136/2020 pentru aprobarea sistemelor de sancțiuni aplicabile începând cu anul 2020 cererilor de plată aferente angajamentelor ce fac obiectul schemei de ajutor de stat „Sprijin pentru prima împădurire și crearea de suprafețe împădurite”, aferentă măsurii 08 „Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor”, submăsura 8.1 „Împăduriri și crearea de suprafețe împădurite” din cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020

Destinul transnațional al unei doctrine: *forum non conveniens**

conf. univ. dr. **Radu Bogdan BOBEI****

Facultatea de Drept, Universitatea din București

ABSTRACT

The interplay between the concept of jurisdiction and *forum non conveniens* theory is more or less stormy. At least in the European Union, such interplay is managed in favour of *actor sequitur forum rei* doctrine. This paper retraces the transnational fate of *forum non conveniens* doctrine. As the European Union intends to be and to remain a global player, it cannot neglect anymore, at least in the its so-called "external relations", the transnational fate of *forum non conveniens* doctrine. This paper also suggests that the external relations of the European Union require a genuine exercise of the cosmopolitan vision in the area of the conflict of jurisdictions. *Forum non conveniens* doctrine helps in this respect.

Keywords: jurisdiction, *forum non conveniens*.

REZUMAT

Interacțiunea dintre noțiunea „competență” și doctrina *forum non conveniens* este mai mult sau mai puțin furtunoasă. Cel puțin în Uniunea Europeană, asemenea interacțiune este administrată în favoarea doctrinei *actor sequitur forum rei*. Acest articol reamintește destinul transnațional al doctrinei *forum non conveniens*. Întrucât Uniunea Europeană intenționează să fie și să rămână un jucător global, ea nu mai poate neglija, cel puțin în așa-numitele sale „relații externe”, destinul transnațional al doctrinei *forum non conveniens*. De asemenea, acest articol sugerează că relațiile externe ale Uniunii Europene reclamă exersarea, cu adevărat, a viziunii cosmopolite în domeniul conflictului de jurisdicții. Doctrina *forum non conveniens* ajută în acest demers.

Cuvinte-cheie: competență, *forum non conveniens*.

* Prezentul articol constituie cea de-a doua sinteză parțială a prelegerilor de drept comercial transnațional susținute în anul universitar 2020-2021 (semestrul II) la Facultatea de Drept, Universitatea din București. Prezentul articol a fost predat on line redacției în data de 16 mai 2021. Prima sinteză parțială a aceluiași prelegeri a constituit obiectul articolului „Dreptul transnațional și comerțul: posibilă introducere” publicat de Revista Română de Drept al Afacerilor nr. 1/2021, pp. 71-99. Acest din urmă articol a fost predat on line redacției în data de 15 martie 2021.

** Dr. Bobei este membru *ad honorem* în Colegiul de Conducere al Institutului Internațional pentru Unificarea Dreptului Privat (UNIDROIT), Roma.

Legislație relevantă:

Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială

I. Introducere

Instituțiile „conflictul de jurisdicții” și „conflictul de legi” sunt atât de dragi ezotericei discipline cunoscute sub denumirea „drept internațional privat”. Preferința acestei discipline – dacă există cu adevărat și de-sine-stătător o asemenea disciplină –, se exprimă, de asemenea, cu privire la instituția „recunoașterea și executarea silită a hotărârilor judecătorești străine”; mai nou se exprimă și cu privire la instituția „cooperarea în materie civilă și comercială”.

Chestiunea devine complexă. Așa fiind, ezoterismul este acompaniat de natura prezumtiv complexă a dreptului internațional privat. În conținutul contemporanelor programe de educație juridică din lumea întreagă, dreptul internațional privat încă mai este ridicat, cu obstinație inocentă, la rang de autonomă disciplină de studiu. Complexitatea ezotericului îmi anihilează orice imbold de a curta dreptul privat predat – în considerarea sus-menționatei programe –, și sub titulatura de „internațional”; este hazliu de tragic să susținem că „internaționalitatea” își extrage seva din izvoare de drept intern (coduri civile locale) sau, în ipoteza statelor membre ale Uniunii Europene, din izvoare de drept quasi-federal (regulamente). Și, totuși, continuăm să susținem acest lucru, fie și pentru faptul că sperăm, cu naivitate adolescentină, ca tragicul să ne imprime noblețe.

Se acceptă, deloc ezoteric, că dreptul Uniunii Europene nu este drept internațional, deși s-a născut prin izvoare (tratate) de drept internațional. Așa fiind, predând regulamente din domeniul conflictului de jurisdicții, sau din domeniul conflictului de legi, sau din domeniul recunoașterii și executării hotărârilor în materie civilă și comercială, nu putem spune, științific cel puțin, că predăm reguli de drept internațional. Ludic însă, putem spune că predăm legislație de drept „internațional”: nu ești post-„modern” dacă ești doar local. În orice caz, științific vorbind, predând respectivele regulamente, predăm numai legislație de drept quasi-federal care se interpune, în cazul nostru, al românilor, între dreptul internațional – care este unul singur^[1], respectiv care poate institui prevederi referitoare la conflictul de jurisdicții, conflictul de legi, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine, cooperarea în materie civilă și comercială^[2] –, și dreptul român care conține și acesta prevederi referitoare la instituțiile deja menționate.

Complexitatea ezoterică pe care o emană renașcentist, în sens de omniscient, „disciplina” în discuție mă determină să-mi contemplan limitele. Totodată, mă condamnă să-mi exerseze, paradoxal, propria libertate de a analiza subiecte doctrinare simple, dar și de a avea mici bucurii

^[1] Ideea potrivit căreia mapamondul poate – sau ar trebui –, să fie guvernat de un singur drept internațional este subminată de trei fenomene: deformalizare, fragmentare și imperialism. A se vedea Martti Koskenniemi, *Global Governance and Public International Law*, în *Kritische Justiz*, vol. 37, nr. 3 (2004), pp. 241-254.

^[2] Este binevenită consultarea paginilor web ale Organizației Națiunilor Unite, sau ale Conferinței de drept internațional privat de la Haga, sau ale Institutului Internațional pentru Unificarea Dreptului Privat (UNIDROIT), Roma. ONU, Conferința de la Haga și UNIDROIT sunt cele trei „surori”, așa cum le place să se auto-intituleze. În februarie 2021, UNCITRAL, Conferința de la Haga și UNIDROIT au publicat „Ghidul juridic cu privire la instrumentele de drept uniform din domeniul contractelor comerciale internaționale, cu privire specială asupra vânzării”.

academice. Dintr-un imbold auto-ironic și care ne aduce aminte de aselenizare, aş spune „mici pentru mine, însă mari pentru știința juridică”. Una peste alta, o bucurie accesibilă și simplă, iar nu complexo-ezoterică, mi-a provocat analiza doctrinei *forum non conveniens*. Sau mai exact analiza destinului ei transnațional. Așa fiind, prin termenul „transnațional” mă depărtez de post-„modernismul” sugerat de termenul „internațional” și mă revendic – din nou auto-ironic, din post-post-„modernism”.

Nu numai oamenii au destine, ci și – sau mai ales –, doctrinele sau, așa cum vom vedea, fluviile. Voi explica la momentul oportun ce trebuie să se înțeleagă prin „transnațional” din sintagma „destinul transnațional” al doctrinei evidențiate. Spun, deocamdată, că noțiunea „destin” implică o accepțiune, sau poate preponderent, și o accepțiune subsumabilă fatalității. Însă aceasta din urmă este diluabilă dacă doctrina *forum non conveniens* nu este utilizată „à la Chevron” sau ca în „Odiseea Chevron” (Secțiunea II); și dacă încercăm să cunoaștem originea și condițiile originare ale invocării doctrinei *forum non conveniens* (Secțiunea III); și dacă încercăm să înțelegem că doctrina *actor sequitur forum rei* nu trebuie evaluată ca fiind neapărat dușmanul de moarte al doctrinei *forum non conveniens*, cel puțin în planul relațiilor „externe” ale Uniunii Europene, inclusiv în planul relațiilor „externe” ale companiilor care se revendică din ordinea juridică a Uniunii Europene (Secțiunea IV); și dacă structurile quasi-federale ale Uniunii Europene vor asimila în viitorul apropiat propriile sugestii referitoare la necesitatea re-poziționării acesteia din urmă – cel puțin din perspectiva Regulamentului nr. 1215/2012^[3] –, pe piața litigiilor transnaționale (Secțiunea V). „Și dacă”, „și dacă”, însă mă opresc aici.

Iar concluziile mele sunt echivalabile unei căi prin care ieșim din ezoteric și intrăm îndrăzneț – cel puțin îi îndemn pe cititori să spere că intră astfel –, în universul accesibil al conflictului de jurisdicții (Secțiunea VI). Această instituție ar trebui să se regăsească în conținutul disciplinei „drept procesual civil”. Sugerez, cu timiditate nedisimulată, ca această din urmă disciplină să abordeze, fără teamă, instituția conflictului de jurisdicții dintr-o triplă perspectivă: internațională, quasi-federală și locală. Normele privind conflictul de jurisdicții sunt norme de procedură, nu-i așa? În fond, în condițiile transnaționalizării contemporaneității, orice Cod local de procedură civilă tinde să devină o „jucărie” pentru legiuitorii internațional și quasi-federal.

II. „Odiseea” Chevron

În anii '90, regiunea Sucumbíos din Ecuador a fost martora desfășurării unor activități de exploatare petrolieră a unor zăcămintе petrolifere. Artizana acestor activități era compania americană Texaco Petroleum, denumită în continuare „TexPet”, care a fuzionat cu o altă companie americană (Chevron). În 2002, fuziunea în discuție a operat în sensul absorbției companiei TexPet de către Chevron^[4]. O serie de locuitori din Lago Agrio (Suncumbíos, Ecuador), respectiv din regiunile geografice limitrofe fluviului Amazon, au pretins că activitățile de exploatare petrolieră au cauzat prejudicii mediului înconjurător, dar și propriei stări de sănătate. Aceiași locuitori și-au

^[3] Cunoaștem cu toții că titulatura completă a acestui instrument quasi-federal este „Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială”, denumit în continuare „Regulamentul nr. 1215/2012”.

^[4] Pentru succinta prezentare a jurisprudenței „Chevron”, dar și a eventualelor nefaste consecințe asupra sistemului de litigii transnaționale, a se vedea Christopher Whytock, *Some cautionary notes on the „chevronization” of transnational litigation*, în *Stanford Journal of Complex Litigation*, vol. 1, 2013, pp. 467-486, UC Irvine School of Law Research Paper no. 2013-134.